

ВОЛОДИМИР ДМИТРОВИЧ КАЛУГІН

7 січня 2024 року, не доживши п'ять місяців до свого 85-річчя, пішов з життя доктор хімічних наук, професор Володимир Дмитрович Калугін. Починаючи з 1963 року, його життя було пов'язане з нашим університетом. Тут він захистив як кандидатську, так і докторську дисертації, протягом десятків років працював в Науково-дослідному інституті хімії Харківського університету. В. Д. Калугін народився 15 червня 1939 р. в м. Полевському Свердловської області РСФСР. Після закінчення у 1956 році середньої школи, а у 1961 році – хіміко-технологічного факультету Уральського політехнічного інституту імені С. М. Кірова за спеціальністю «технологія електрохімічних виробництв», В. Д. Калугін одержав кваліфікацію інженера-технолога. У 1957 та 1958 роках брав участь у зборі цілинних врожаїв на Алтаї та у Казахстані.

Ще у студентські роки Володимир під керівництвом професорів І. І. Калніченка і О.В. Помосова почав займатися науковою роботою, наслідком чого була публікація двох статей: в Журналі прикладної хімії (1963 р.) та Порошковій металургії (1964 р.). Далі він працював у Пермському філіалі ДПХ, а з 1963 р. – молодшим, а згодом старшим науковим співробітником в НДІ хімії Харківського державного університету імені О. М. Горького (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Цей етап діяльності науковця був пов'язаний з проведенням дослідження під керівництвом директора НДІ хімії професора Дмитра Микитовича Грицана. Результатом був захист у 1973 році кандидатської дисертації «Дослідження механізму виникнення автоколивань потенціалу кадмієвого електроду» за спеціальністю 02.00.04 – фізична хімія.

Подальші, вже цілком самостійні дослідження в галузі електрохімії завершилися захистом у 1994 році на засіданні Спеціалізованої ради нашого факультету докторської дисертації «Фізико-хімічні закономірності формування шарів надпровідників з металів, металевих та металоксидних сполук» за цієї ж спеціальності. З 1994 року В.Д. Калугін працює в НДІ хімії провідним науковим співробітником.

В цьому ж році почався новий плідний етап діяльності Володимира Дмитровича: він організував кафедру хімії в Харківському Військовому університеті і завідував нею до 2000 року. З 2000 по 2002 р. він – професор цієї ж кафедри, а з 2002 по 2004 роки – професор кафедри РХБ-захисту та екологічної безпеки цього ж університету. У 2002 році професор В. Д. Калугін був обраний академіком Міжнародної академії наук прикладної радіоелектроніки.

З 2004 р. В. Д. Калугін – професор кафедри процесів горіння (у подальшому – спеціальної хімії і хімічної технології) Національного університету цивільного захисту України.

Науково-дослідна діяльність професора Калугіна була зосереджена, перш за все, на прикладній електрохімії. Він вивчав фізико-хімічні закономірності процесів формування полішарових плівкових структур металів, напівпровідників і низько- та високотемпературних надпровідників, які використовуються в низькотемпературній енергетиці та військовій техніці. Встановив ефекти дисмутації відновника та гідродинамічного обмеження швидкості осадження металів, електролітичного відновлення кисневої стехіометрії у високотемпературних надпровідниках, розробив комбіновану методику вивчення електродної поляризації на полі оксидних напівпровідникових системах, розробив нові способи формування покриттів з перелічених матеріалів. Крім того, він досліджував особливості кінетики плазмохімічних процесів переробки токсичних сполук та нафтопродуктів.

Результати цих досліджень відображені в численних публікаціях (загальна кількість яких сягає п'яти сотень, у тому числі близько 250 статей) та регулярно доповідалися на наукових конференціях. Наслідком дослідницької діяльності було одержання 10 авторських свідоцтв та патентів України. Володимир Дмитрович є співавтором монографії та двох десятків підручників і навчальних посібників.

Професор Калугін активно займався підготовкою кадрів вищої кваліфікації. Він підготував чотирьох кандидатів наук і був консультантом по двом докторським дисертаціям. Постійно працював членом спецрад з захисту докторських дисертацій в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» та Національному університету цивільного захисту України.

Добру пам'ять про Володимира Дмитровича Калугіна збережуть усі колеги, які працювали та спілкувалися з ним.